

07.10.2020

Asia/9

§ 240

Valtuutettu Fatim Diarran aloite demokratialähettilästoiminnan selvittämisestä

HEL 2019-012941 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginvaltuusto katsoi aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

Kaupunginhallitus

Lisätiedot

Anu Markkola, vuorovaikutussuunnittelija, puhelin: 09-310 36547
anu.markkola(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Fatim Diarran aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Fatim Diarra ja 25 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan, että kaupunki selvittää demokratialähettilästoiminnan mahdollisuuksia Helsingissä. Aloitteessa viitataan Ruotsissa käytössä olevaan malliin, jossa demokratiambassadör-nimikkeellä toimivat vapaaehtoiset neuvovat ihmisiä vaaleissa ja kannustavat äänestämään. Erityispainotus on ollut työssä nuorten ja maahanmuuttajien keskuudessa.

Ruotsissa käynnistettiin vuonna 2018 useita projekteja ja muita toimenpiteitä, joiden tavoitteena oli nuorten ja ulkomaalaistaustaisten henkilöiden sekä vammaisten ja muuten toimintakyvyltään rajoittuneiden kansalaisten vaaleihin osallistumisen ja äänestysaktiivisuuden edistäminen, vaalien tärkeyden ja niitä koskevan ymmärryksen lisääminen sekä osallisuuden vahvistaminen. Demokratialähettilästoiminnan ohella projekteissa on hyödynnetty monipuolisesti muun muassa jalkautuvaa työtä ja monikielistä viestintää. Projektien on katsottu kokonaisuudessaan, yhteistyössä paikallisten toimijoiden kanssa tehdyn työn tuloksena, tavoittaneen yli 167 000 asukasta vaalien alla. Monissa toteutuneissa projekteissa demokratialähettiläät ovat itse olleet osa

kohderyhmää. Demokratialähettiläät tavoittivat nopeasti laajan joukon asukkaita, kertoivat asianmukaista tietoa osallistumisesta, äänestämisestä ja vaikuttamisesta sekä järjestivät kohderyhmiä erityisen hyvin tavoitettavia tapahtumia paikallistuntemustaan hyväksikäyttäen. Kohderyhmiä erinomaisesti tavoittaneilla projekteilla on ollut myönteinen vaikutus osallisuuden edistämässä ja äänestysaktiivisuuden lisääntymisessä kohdealueilla ja kohderyhmissä.

Helsingin kaupungin tarjoama vaaleihin osallistumisen ja äänestämisen tuki

Helsingin kaupungin keskusvaalilautakunnan toimisto tarjoaa neuvontaa kaikille tietoja kaipaaville verkossa ja puhelimitse. Toimisto keskittyy pääsiallisesti kuitenkin vaalien hoitamiseen ja siihen liittyviin lakisääteisiin tehtäviin. Keskusvaalilautakunta toimittaa vaalilaissa sille erikseen kuuluvat tehtävät. Näitä ovat muun muassa ennakoäänen-tyksen, vaalipäivän äänestyksen sekä laitos- ja kotiäänestyksen valmistelu ja hoitaminen kunnan alueella, kunnan muiden vaaliviranomaisten opastaminen ja kouluttaminen, vaalien käytännöllisistä valmistelutöistä huolehtiminen (kuten vaalimateriaalien ja vaaliluetteloiden jakaminen sekä vaalitietojärjestelmän käyttäminen) sekä ennakoäänestysasiakirjojen tarkastaminen. Lisäksi kuntavaaleissa keskusvaalilautakunta muun muassa tarkastaa ja ratkaisee ehdokaslistojen julkaisemista koskevat hakemukset sekä laatii ehdokaslistojen yhdistelmän, huolehtii kuntavaalitulosten ääntenlaskennasta sekä vahvistaa vaalin tuloksen.

Kuntien keskusvaalilautakuntia ohjeistava taho on oikeusministeriö. Ministeriöllä on ollut valtakunnan laajuisia eri ryhmiin kohdistuvia tiedotus- ja opastuskampanjoita. Oikeusministeriö muun muassa lähettää äänestämiseen liittyvää informaatiota sisältävän kirjeen kaikille ensi kertaa äänestävälle äänioikeutetuille. Ministeriö myös tarjoaa infomateriaalia vaaleista ja äänestämisestä eri kielillä sekä muun muassa selkokielisiä opastusvideoita.

Nuorille helsinkiläisille suunnattu äänestämisen tuki

Demokratiakasvatus sisältyy Helsingissä perusopetuksen ja lukion opetussuunnitelmiin sekä Stadin ammatti- ja aikuisopiston tutkinnon perusteisiin. Opetuslautakunnan suomenkielisen jaoston 1.3.2016 § 14 hyväksymässä suomenkielisten peruskoulujen opetussuunnitelmassa todetaan, että koulujen tulevaisuustehtävänä on edistää osallisuutta ja kestävästä elämäntapaa sekä tukea oppilaan kasvua demokraattisen yhteiskunnan jäsenyyteen. Osallistumalla oman opiskelunsa, yhteisen koulutyön ja oppimisympäristön suunnitteluun toteuttamiseen ja arviointiin oppilaat saavat tietoja ja kokemuksia kansalaisyhteiskunnan osallistumis- ja vaikuttamisjärjestelmistä ja keinoista. Kokemusten kautta oppilaat oppivat vaikuttamista, päätöksentekoa ja vastuullisuutta.

Kaupungin nuorisopalvelut on yhteistyössä Helsingin puoluepoliittisten nuorisojärjestöjen (12 järjestöä) kanssa järjestänyt helsinkiläisille peruskouluille, lukioille ja toisen asteen ammatillisille oppilaitoksille kunnallis-, eduskunta- ja europarlamenttivaalien alla vaalipaneelitalaisuuksia ja vaalittomina vuosina Poliittikkatoreja. Vaalipaneelien tarkoituksena on innostaa nuoria kiinnostumaan yhteiskunnallisesta vaikuttamisesta sekä nostaa nuoret ja heidän mielipiteensä esiin vaalikeskusteluissa. Tavoitteena on kannustaa kouluja käsittelemään vaaleja, vaaliteemoja ja seuraamaan ehdokkaita sekä innostaa aktiivisuuteen myös niitä nuoria, joilla ei vielä ole äänioikeutta. Tarkoituksena on, että toiminta tukee koulun yhteiskuntaopin opetusta tarjoamalla konkreettisia välineitä ja menetelmiä politiikan jalkautumiseksi kouluihin sekä nuorten aktiiviseen kansalaisuuteen kannustamiseksi. Vaalipaneeleissa on hyödynnetty Suomen nuorisovaltuustojen kattojärjestö Allianssi ry:n valtakunnallisia Nuorisovaaleja, johon koulut ja oppilaitokset ovat voineet osallistua. Nuorisovaalien vaalikone on nuorisovaltuustojen yhteinen ponnistus, johon on kerätty nuorten oikeuksiin, palveluihin ja nuoria kiinnostaviin asioihin liittyvät olennaisimmat kysymykset. Vaalikoneella nuori äänestäjä voi seuloa omia arvojaan vastaavat, nuorten puolta pitävät ehdokkaat ja puolueet. Vaalikone auttaa nuoria ja kaikkia äänestäjiä löytämään ehdokkaan ja puolueen, jonka kanssa jakaa omat arvonsa. Nuorisovaalit ovat osa koulujen demokratiakasvatusta, ja niissä opetellaan, miten vaalit ja demokratia toimivat sekä miten äänestäminen tapahtuu. Vaalipaneelitalaisuudet ja Nuorisovaalit tarjoavat nuorille tutustua ehdokkaisiin ja konkreettisen kokemuksen äänestämisestä.

Nuorten äänestysaktiivisuutta edistetään myös vaalittomina vuosina. Nuorten osallistumisesta puhuttaessa äänestämiseen kiinnitetään erityistä huomiota, koska se on yhä yleisin (myös eniten tutkittu ja tilastoitu osallistumisen tapa) poliittisen osallistumisen muoto, mutta poliittinen osallistuminen on muutakin kuin äänestämistä. Se on vapaaehtoistoimintaa, oikeuksien kiinni pitämistä, mielipiteiden kertomista sekä sosiaalisiin liikkeisiin ja julkiseen keskusteluun osallistumista – jotka voivat edistää äänestysaktiivisuutta. Näistä lähtökohdista ja tarpeista on nuorisopalvelut yhteistyössä järjestöjen kanssa kehittänyt Helsinkiin Poliittikkatorit yläkouluihin ja lukioihin. Poliittikkatorit on toiminnallinen oppimismalli, joka tuo yhteiskunnallisia toimijoita ja teemoja lähemmäs nuoria ja antaa samalla välineitä pohtia, miten itse voi vaikuttaa yhteiskunnassa. Tarkoituksena on osallistaa nuoria pohtimaan ja keskustelemaan heitä itseään koskettavista yhteiskunnallisista teemoista, antaa oppilaille välineitä yhteiskunnallista keskustelua varten ja paremmat mahdollisuudet rakentaa omaa yhteiskunnallista identiteettiään sekä edistää nuorten yhteiskunnallista aktivoitua ja politiikkaan liittyvien harhakuvien rikkomista. Poliittikkatorien yhtenä tavoitteena on tuoda puolueet näkyviksi kouluissa, jolloin oppilaat oppivat tietoja ja saavat ko-

kemuksia osallistumisen keinoista poliittisten puolueiden kautta vaikuttamisesta. Poliitikkoireja toteuttavat nuorisopalvelujen kanssa yhteistyössä poliittisten nuorisojärjestöjen työntekijät ja aktiivit. Kaksi vuotta sitten Stadin ammattiopiston kanssa aloitettiin uusi kokeilu, jossa ammattiin oppilaitoksen oppilaille järjestetään oma PUSH-tapahtuma. Tässä yhteistyössä mukana on helsinkiläiset puoluepoliittiset nuorisojärjestöt sekä ammattiin opiskelevien liittoja ja opiskelijajärjestöjä sekä Suomen nuorisovalan kattojärjestö Allianssi ry.

Lisäksi Helsingissä on nuorten vaikuttamisjärjestelmä Ruudin myötä poikkeuksellisen monipuoliset vaikuttamismahdollisuudet 13-17-vuotiaille. Yksi Ruudin viidestä, koko toimintaa läpileikkaavasta toimintaperiaatteesta on osallistumisen ja vaikuttamisen taitojen oppiminen. Ruudissa nuori voi osallistua ja vaikuttaa sekä oppia kaupungin toiminnasta esimerkiksi Helsingin nuorisoneuvoston, oppilas- ja opiskelijakuntatoiminnan, nuorten aloitejärjestelmän sekä nuorten osallistuvan budjetoinnin kautta.

Maahanmuuttajataustaisille helsinkiläisille suunnattu äänestämisen tuki

Helsingin kaupunki on tukenut maahanmuuttajataustaisten osallistumista kohdistetulla viestinnällä ja yhteistyöllä monikulttuuristen järjestöjen kanssa. Kaupunki myönsi Moniheli ry:lle vuodelle 2019 kotouttamistyön avustusta 10 000 euroa Kaikkien vaalit -kampanjaan, kampanjan tavoitteena oli aktivoida Helsingissä asuvia vieraskielisiä ryhmiä poliittiseen osallistumiseen äänestämään kannustamalla (maahanmuutto- ja työllisyysasioiden päällikkö 3.1.2019 § 1). Lisäksi kaupunki on myöntänyt vuodelle 2020 Moniheli ry:lle kotouttamistyön avustusta 10 000 euroa Kuntademokratiaa kaikille -hankkeeseen, jossa jatkokehitetään edellistä hanketta panostamalla erityisesti kuntademokratiaan ja kuntalaisten eri vaikuttamismahdollisuuksiin (maahanmuutto- ja työllisyysasioiden päällikkö 18.12.2019 § 23). Molempiin hankkeisiin osallistuu järjestökumppaneita, jotka vetävät työpajoja ja kertovat äänestämiseen, vaikuttamiseen ja kuntademokratiaan liittyvistä asioista eri kielillä.

Kaupunki julkaisi Helsinki-kanavalla vuoden 2017 kuntavaalien yhteydessä kuudella eri kielellä videon kuntavaalien tarkoituksesta ja siitä, kuinka kuntavaaleissa äänestetään. Videoita jaettiin muun muassa monikulttuurisille yhdistyksille ja moskeijoille. International House Helsinki ja InfoFinland -palvelut tarjoavat neuvontaa maahan muuttaneille ja vieraskielisille helsinkiläisille puhelimitse, verkossa ja kasvotusten.

Osallistuvan budjetoinnin toimeenpanoon sisältyvä osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien tukeminen

Helsingin kaupungin osallistuvan budjetoinnin yhteydessä tullaan selvittämään demokratialähtöisellä mallin soveltamista kokeiluna, jonka avulla

07.10.2020

voidaan vahvistaa valittujen kohderyhmien osallisuutta monipuolisen neuvonta- ja viestintätöiden avulla. Osallistuvassa budjetoinnissa demokratialähtöisyyden tavoitteena on kohderyhmien osallisuuden edistäminen etenkin niillä alueilla, joissa edellisellä osallistuvan budjetoinnin toimeenpanokierroksella äänestysaktiivisuus jäi alhaiseksi. Kokeilusta saadaan tietoa siitä, kuinka voidaan tavoittaa nopeasti asukkaita, kertoa heille innostaen asianmukaista tietoa osallistuvaan budjetointiin osallistumisesta, äänestämisestä ja vaikuttamisesta sekä kuinka järjestää kohderyhmiä erityisen hyvin tavoitettavia tapahtumia paikallistunte-
musta hyödyntäen.

Osallistuvan budjetoinnin ensimmäisen toimeenpanokierroksen 2018–2019 yhteydessä toteutettiin laajasti järjestöyhteistyötä, ja vahvistettiin nuorten ja maahanmuuttajataustaisten helsinkiläisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia muun muassa kouluttamalla fasilitaattoreita ja viestinnällä. Fasilitaattorit tukivat muun muassa maahanmuuttajataustaisten helsinkiläisten osallistumista osallistuvan budjetoinnin prosessiin. Yhteistyötä jatketaan ja kehitetään vuoden 2020 syksyllä käynnistyvän osallistuvan budjetoinnin toisen kierroksen toimeenpanossa. Lisäksi Helsinki käynnisti vuoden 2020 keväällä Demokratia 2020 -hankkeen, jonka toimenpiteisiin sisältyy venäjänkielisten fasilitaattorien kouluttaminen. Fasilitaattorit tukevat venäjänkielisiä helsinkiläisiä osallistuvaan budjetointiin osallistumisessa ja vahvistavat heidän tietämystään erilaisista osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista.

Edellä kuvatun perusteella kaupunginhallitus toteaa, että kaupunki toteuttaa laajamittaisesti yhdenvertaisia osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia edistävää työtä ja demokratiakasvatusta.

Hallintosäännön 30 luvun 11 §:n 2 momentin mukaan kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi aloitteen, jonka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua.

Kaupunginvaltuuston puheenjohtaja päätti 15.4.2020 § 3, että hallintosäännön 30 luvun 11 §:ssä tarkoitetut valtuutetun aloitteet, joiden kaupunginvaltuustolle esittämisen määräaika on 1.4.–7.10.2020, tulee kaupunginhallituksen esittää kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi viimeistään 7.10.2020. Hallintosäännön 30 luvun 20 §:n mukaan kaupunginvaltuuston puheenjohtaja voi erityisestä syystä myöntää kaupunginhallitukselle luvan 30 luvussa tarkoitettujen määräaikojen ylittämiseen.

Esittelijä

Kaupunginhallitus

Lisätiedot

Anu Markkola, vuorovaikutussuunnittelija, puhelin: 09-310 36547
anu.markkola(a)hel.fi

07.10.2020

Asia/9

Liitteet

1 Valtuutettu Fatim Diarran aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 28.09.2020 § 602

HEL 2019-012941 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa: kaupunginvaltuusto katsoo aloitteen loppuun käsitellyksi.

21.09.2020 Pöydälle

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Anu Markkola, vuorovaikutussuunnittelija, puhelin: 09-310 36547
anu.markkola(a)hel.fi